

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

بهمن شفیق

۰۹ می ۲۰۲۲

نفت و گاز و تحریم و تجارت نجیبانه

اگر کسی تصور می‌کند که وقایع امروز اوکراین وقایعی ویژه دوران ما هستند، بشدت در اشتباه است. این وقایع هر چقدر هم ویژه باشند، در امتداد تاریخ پرشکوه «خیانت، رشوه، قتل همراه با خدعه و رذالت» است که تمام حیات سرمایه داری را در بر گرفته است.

«تاریخ اقتصاد استعماری هالند – و هالند ملت نمونه سرمایه داری قرن ۱۷ بود – نمایشی از خیانت، رشوه، قتل همراه با خدعه و رذالت است که از آن بالاتر نمی‌توان تصور کرد. هیچ چیز خصلت نماتر از سیستم آنان در دزدی آدم جهت تأمین برده برای جاوا نبود. دزد، مترجم و فروشنده عوامل اصلی این معامله و شاهزاده های بومی فروشنده اصلی بودند. جوانهای ربه شده در زندانهای مخفی سلبس نگهداری می‌شدند تا به بلوغ کافی برای انتقال با کشتی رسیده باشند. یک گزارش رسمی می‌گوید: «به طور مثال این شهر ماکاسار [مدغاسکر] پر از زندانهای مخفی است که یکی از دیگری رعه انگیز تر است. چپانده شده از قربانیان بینوای حرص و ستمگری، بسته به زنجیرها و به زور جدا شده از خانواده هایشان».

هالندی ها برای این که بر مالاکا مسلط شوند، به فرماندار پرتگالی این جزیره رشوه دادند. او در سال ۱۶۴۱ آنان را به داخل شهر راه داد. آن‌ها فوراً به منزل او رفتند و وی را به قتل رساندند تا مبلغ رشوه ۲۱۸۷۵ پوندی را پرداخت نکنند. هر جا که پایشان را می‌گذاشتند آنجا را ویران شده و خالی از جمعیت بر جا می‌گذاشتند. بانجوانگی، منطقه ای در جاوا، در سال ۱۷۵۰ جمعیتی ۸۰ هزار نفری داشت و در سال ۱۸۱۱ فقط ۸ هزار نفر. این همان تجارت نجیبانه doux commerce است.»

کارل مارکس، سرمایه

وقایع دنباس و اوکراین در سالهای اخیر را هم همین گونه باید دید. هالندی های قرن هفدهم اکنون جای خود را به صف گسترده ای داده‌اند که متحدانه آن تجارت نجیبانه را عملی می‌کند و البته تکه‌ای هم به همان هالندی ها می‌رسد که حالا خود فقط بخش کوچکی از آن صفند. اما کتمان نمی‌توان کرد که سهم شایسته ای در تکوین این صف داشته اند. به همانگونه که پرتگالی های خصم هالند در قرن ۱۷ نیز امروز در آن صف خانوادگی جا گرفته اند. این خانواده جهانی بالاخره بعد از جنگهای خونین طی قرون طولانی قادر گشته است که برادری را در صفوف خود جاری کند تا مشترکاً به جنگ ملتهای نانبیب و غیر متمدن برود.

اشکال فقط آنجا پیش آمد که این بار فرماندار طرف مقابل کمی فرق می کرد. هم قدرتمند بود و هم در حيله گری - یا به عبارتی بهتر: در شناخت حيله گری - به مراتب ماهر تر از آن فرماندار ساده لوح فاسد پرتگالی. وقتی هالندی های معاصر با دبدبه و کبکبه ناتو وارد خانه همسایه شدند تا از آنجا شبانه خدعه نموده و وی را به قتل برسانند، او شب هنگام بیدار بود و پیشدستی کرد. او ضربه اول را وارد کرد.

و از آنجا به بعد هر چه هست همان تجارت نجیبانه است که در داستان نفت و گاز و تحریم ادامه دارد. اگر کسی تصور می کند که وقایع امروز اوکراین وقایعی ویژه دوران ما هستند، به شدت در اشتباه است. این وقایع هر چقدر هم ویژه باشند، در امتداد تاریخ پرشکوه «خیانت، رشوه، قتل همراه با خدعه و ردالت» است که تمام حیات سرمایه داری را در بر گرفته است. تفاوت در مجری اصلی آن بود و هست و در ابعاد و عمق آن که امروز به مراتب فجیع تر است.

ضمناً، به یک نکته کوچک در توصیف مارکس هم باید توجه کرد. او در وصف این اعمال عبارتی را به کار می برد که نمی تواند بی دلیل باشد *doux commerce* با معنای لغوی تجاری نرم که به نظرم تجارت نجیبانه مناسبتر رسید. در یکی پدیا این عبارت فقط به دو زبان انگلیسی و فرانسوی توضیح داده شده است. در زبان انگلیسی از آن به عنوان تجارت جمهوریخواهانه نیز نام برده شده است که ظاهراً در تمایز با تجارت پیشا جمهوریخواهی از نوع استعمار پرتگالی و اسپانیایی باید باشد. نکته این است که این تجارت نرم یا نجیبانه از ابداعات دوران روشنگری است. دورانی که بورژوازی پرچم سعادت همگانی را برافراشته بود. دوران به اصطلاح انقلابیگری بورژوازی. مارکس نیز هوش با به کار گرفتن اصل عبارت، انتقاد را از هالند فراتر برد. او روشنگری را نیز بر میز محاکمه نشانده. این جالب است.

۱۶ اردیبهشت- ثور ۱۴۰۱/۶ مه ۲۰۲۲